

СЕРІЯ «БОЖИЙ ПРОМІНЧИК»

О.А. Пацерковська

ХРИСТИЯНСЬКА ЕТИКА

Конспекти уроків

4 КЛАС

Видання третє,
доповнене і перероблене

*Відповідає чинній програмі
Міністерства освіти і науки України*

Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

ББК 86.2
П 12

Серія «Божий промінчик» заснована 2009 року

Рецензенти:

М.М. Николін, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики викладання навчальних дисциплін та гуманітарної освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти

О.М. Кульчицька, методист християнської етики інформаційно-методичного центру освіти комунальної форми власності м. Тернополя

Пацерковська О.А.

П 12 Християнська етика : конспекти уроків : 4 кл. — вид. 3-тє, доп. і перероб. / О.А. Пацерковська — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 80 с.

ISBN 978-966-10-1595-0 (серія)

ISBN 978-966-10-2285-9

У посібнику подано орієнтовні плани-конспекти уроків з християнської етики для 4 класу, які створено відповідно до чинної програми Міністерства освіти і науки України.

Посібник містить цікаві форми роботи щодо опрацювання Біблійних висловів. Пропоновані бесіди з учнями спрямовано на актуалізацію та максимальне використання суб'єктивного досвіду молодого школяра, розкривають зв'язок між видимим та невидимим світами.

Для вчителів та методистів загальноосвітніх навчальних закладів.

ББК 86.2

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1595-0 (серія)
ISBN 978-966-10-2285-9

© Пацерковська О.А., 2010
© Навчальна книга — Богдан,
макет, художнє оформлення, 2012

Урок 1

Тема. Уроки біблійної мудрості.

Мета. Допомогти учням усвідомити справжню красу людини, її основну ціль у земному житті. Розвивати бажання дітей ознайомитися з Божим Законом та виконувати його.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва за щасливий початок нового навчального року.

3. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про важливість духовного росту людини та її внутрішню красу.

II. Основна частина.

1. Робота над біблійним віршем (*Читанка, с. 3*).

а) Читання вірша хором.

б) Аналіз прочитаного.

— З якого джерела людина може дізнатися про Господню волю?

(*З Біблії.*)

— З яких частин складається Біблія? (*Старого і Нового Завітів.*)

— Хто є учителем Нового Завіту? (*Ісус Христос.*)

2. Розповідь учителя.

Ісус Христос повсякденно повчає апостолів і народ, повчає словом і ділом, повчає своєю поведінкою та діяннями. Він творить чудеса. Розказує притчі, бесідує з людьми. Кожне слово Спасителя і Господа Бога нашого Ісуса Христа — це вчення Месії, це навчання людей про взаємовідносини на землі, про мораль і поведження та про Царство Небесне. Всі слова Ісуса сповнені глибокого змісту, широти думки й наводять на роздуми про смисл життя, його доцільність та про те, що буде з кожним із нас після смерті.

Щоб удосконалювати себе, очищувати себе від усякої скверни, зростати духовно, треба читати Біблію і слідувати вченню Господа Бога нашого Ісуса Христа. Біблія написана для всіх часів, для всіх людей. У Біблії ви знайдете відповіді на всі запитання, які вас цікавлять.

Біблія є дуже правдивою. Це надзвичайний скарб. Біблія говорить

від імені Бога. Старий і Новий Завіти Біблії описують багато чудес. Найбільшим чудом є Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа. Всі книги Старого і Нового Завіту – єдині, цілісні. Біблія точно висвітлює географічні та історичні події. Безліч людей схвально відзиваються про Біблію. В ній описано все з пророчою точністю. Біблія здатна змінювати життя людей.

Недаремно Ісус Христос одного разу сказав Своїм учням: «Ви – сіль землі». Це, очевидно, треба розуміти так, що учні та їхні наступники – священики, духовні пастирі – через свої проповіді й повчання повинні врятувати людство від гниття і розпаду.

3. Робота над завданням №1 у зошиті (с. 3).

(Учні розшифровують та записують вислів Св. Василя Великого. «Не зберігати заповідей Христових – значить не любити Бога і хреста Його».)

4. Робота над оповіданням «Вічна краса» зі збірника «Капельки» православного видавництва «Меліса» (Читанка, с. 3).

а) Читання оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Про кого розповідається в оповіданні? *(Відповіді учнів.)*

— Чим був захоплений юнак? *(Відповіді учнів.)*

— Де трапилося побувати хлопцеві? *(У склепі.)*

— Що прочитав юнак на кам'яній дошці? *(Відповіді учнів.)*

— Чи переконався у правдивості написаних слів хлопець, зазирнувши під камінь? *(Відповіді учнів.)*

— Який висновок зробив для себе герой оповідання? *(Відповіді учнів.)*

5. Робота над віршем «Вершина людської мети» (Читанка, с. 4-5).

а) Читання вірша «ланцюжком».

б) Вибіркове читання.

— Знайдіть і зачитайте слова, що вказують на матеріальні цінності людини.

— Знайдіть і зачитайте слова, що спонукають людину до нового життя з Богом.

— Знайдіть і зачитайте слова, що вказують на вершину людського життя.

— З ким порівнюється людська душа, вільна від гріхів? *(Відповіді учнів.)*

6. Робота над завданням №2 у зошиті (с. 4).

(У подані зображення квітів учні вписують добрі справи, що допомагають заслужити вічне життя з Богом.)

7. Робота над завданням №3 у зошиті (с. 4).
(Учні описують внутрішню красу близької людини.)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.
— Що вас зацікавило на сьогоднішньому уроці? (Відповіді учнів.)
2. Спільна молитва за збереження внутрішньої краси.

Урок 2

Тема. Живемо у доброті і правді.

Мета. Розкрити учням основне правило поведження з ближніми. Виховувати почуття відповідальності за тих, хто поряд.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.
2. Спільна молитва за вміння творити людям добро.
3. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про суть любові та значення єдності між людьми.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань учнів.

Закінчилися канікули, ви знову прийшли в школу.

— З ким ви проводили найбільше часу в період канікул? (Відповіді учнів.)

— Як ближні ставилися до вас? (Відповіді учнів.)

— Якби ваші ближні ставилися до вас погано, то чи могли би ви так добре відпочити? (Відповіді учнів.)

2. Робота над біблійним віршем (Читанка, с. 6).

Читання вислову учнями, пояснення змісту.

У Біблії Ісус Христос нагадує: «То ж усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви» (Мт. 7,12). Це основне правило поведження з ближніми.

3. Розповідь учителя про совість як почуття обов'язку та повинності.

Незаперечний факт, що у всіх нас, людей, є совість. У глибині наших сердець накреслені головні принципи моралі, наприклад: не

роби іншому того, що тобі не миле. Звідки в серці людини з'явилося почуття обов'язку, повинності? Людина сама не могла створити для себе совість, тому що вона для неї не вигідна: неблаганно, незалежно від нашої волі і бажання, вона забороняє робити зло, яке нам іноді приємне, і заставляє робити добро, чого нам інколи не хочеться. Отже, вона походить від когось, хто вищий від нас. Навіть нічого не знаючи про Бога, за голосом совісті можна здогадатись: є Хтось, Хто мене судить. Так совість говорить нам про те, що існує Бог-Творець вищого морального закону.

4. Робота над завданням №2 у зошиті (с. 6).

Виконавши це завдання, ви дізнаєтесь, які обов'язки та повинності покладає на людину її совість.

*(«Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового»)
(Гал. 6, 2).)*

— Як ви розумієте слова: «Носіть тягарі один одного»? *(Відповіді учнів.)*

5. Робота над оповіданням «Обман» зі збірки «Таємниця твоєї душі» В. Семчука *(Читанка, с. 6-7).*

— Чи можна сказати, що головний герой слухав своєї совісті? *(Ні.)*

— Яке горе спіткало аптекаря через його бездушність та жадобу до наживи? *(Відповіді учнів.)*

Висновок. Іноді людина, яка не бажає жити згідно Божих настанов, зазнає покарання ще тут, на землі. Є люди, котрі грішать усе життя і не бажають покаятися. Такі люди своїми вчинками добровільно віддають свою душу злому духові.

6. Робота над віршем «Молитва усиновлення» Бруно Ферреро *(Читанка, с. 7-8).*

а) Мовчазне читання вірша учнями.

б) Аналіз прочитаного.

— Чи завжди людині вдається виконувати Божий Закон? *(Відповіді учнів.)*

— У кого ми повинні просити допомоги для звершення доброго намірення? *(У Господа.)*

— Яким чином можна допомогти ближньому відчути Божу близькість? *(Підтримуючи найслабших і покривджених.)*

7. Робота над завданням №1 у зошиті (с. 5).

(Учні пояснюють суть єдності людей у світі на основі поданого малюнка. Малюнок розфарбовують.)

8. Робота над завданням №3 у зошиті (с. 6).

Коли людина чогось потребує, є скривдженою, вона звертається за допомогою до Бога. Господь допомагає їй через добрих людей.

(Учні записують, що вони можуть запропонувати для своїх ближніх, що є потребуєчними.)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

— Яким чином можна виконати Закон Божий?

2. Спільна молитва *за любов до ближнього.*

Урок 3

Тема. Вчимося прощати.

Мета. Ознайомити учнів з біблійним вченням про суть і значення прощення. Спонукаєти їх виявляти стриманість щодо осудження свого ближнього.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва *за здоров'я батьків.*

3. Повторення вивченого.

— Про що ми говорили на минулому уроці? *(Відповіді учнів.)*

4. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про те, як можна позбутися такого неприємного гріха, як осудження, а також про значення прощення у житті людини.

II. Основна частина.

1. Робота над біблійним віршем *(Читанка, с. 9).*

а) Читання вірша «хором».

б) Пояснення змісту прочитаного.

Хто хоче визволитися від гріха осудження, нехай осуджує не того, хто згрішив, а біса, що підмовив його до гріха.

Ісус Христос пояснює, наголошуючи, що «якщо ви людям простите прогрішення і гріхи, то Отець ваш Небесний простить і вам ваші прогрішення і гріхи. А коли ви не будете людям прощати, то й Отець не простить вам прогрішень і гріхів ваших» *(Мт. 6, 14-15).*

Тут Спаситель і Господь Бог наш Ісус Христос розкриває думку про прощення. Ісус говорить, що Господь прощатиме гріхи людини залежно від віри її. А вірна людина повинна прощати прогрішення, мимовільні необдумані висловлювання іншої людини, бо це є похристиянські.

Якщо людина відмовляється прощати іншій людині, то вона не може перебувати у спілкуванні з Богом.

Отже, прощайте ближньому своєму, не будьте злопам'ятними, не озлоблюйтеся на інших. Прощайте, і вам простять.

2. Робота над віршем «Землетрус» (*Читанка, с. 9*).

а) Читання вірша «ланцюжком».

б) Аналіз прочитаного.

— Хто керує рухами землі? (*Відповіді учнів.*)

— За що Господь гнівається на нас, людей? (*Відповіді учнів.*)

3. Розповідь учителя.

Перебуваючи на Оливній горі, Ісус Христос вів бесіду з учнями стосовно ознак кінця світу. Через Своїх учнів Ісус закликав усіх нас до обережності. «Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: «Це я.» І зведуть багатьох» (*Мр. 13,6*). Тобто з'явиться багато «лжемесій», які прикриватимуться Іменем Ісуса, претендуючи на Його владу. Видаючи себе посланцями Божими, вони навіть зцілятимуть хворих, звівши таким чином багатьох людей зі шляху істинного.

Ісус Христос на Оливній горі говорив і про природні катаклізми, яких слід очікувати: «будуть землетруси місцями...» (*Мр. 13, 8*).

Усе це є Божим судом, початком людських мук за непослух Богові.

4. Робота над оповіданням О. Худошина «Про те, як погано гніватися і пам'ятати зло» (*Читанка, с. 10-11*).

а) Читання оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Який гріх вчинив молодий монах? (*Посварився зі своїм товаришем.*)

— Чому він не поспішав до нього миритися? (*Йому заважала гордість.*)

— Хто перешкодив монахові піти до товариша, коли той переборював гордість? (*Злий дух.*)

— Звідки монах дізнався, що це злий дух? (*Відповіді учнів.*)

— Чи виконав монах волю Божу щодо примирення з ближнім? (*Відповіді учнів.*)

— Як помстився злий дух монахові за його добру справу? (Відповіді учнів.)

5. Робота над завданням №1 у зошиті (с. 7).

(Діти складають і записують висловлювання: «Пам'ять про страждання Ісуса Христа вилікує твою злопам'ятність, вельми засоромлену Господньою безгрішністю» (Св. Й. Ліствичник.)

Страждаючи на хресті, Ісус простив своїм кривдникам, промовляючи до Небесного Отця: «Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони» (Лк. 23,34).

Почувши ці слова Господа, ми не маємо права гніватися на своїх ближніх за їхні незначні провини.

6. Робота над завданням №2 у зошиті (с. 8).

(Діти розфарбовують ілюстрацію до оповідання «Про те, як погано гніватися і пам'ятати зло».)

7. Робота над завданням №3 у зошиті (с. 9).

(Учні підбирають фрази для примирення та записують їх.)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

— Що корисного для себе ви почули на сьогоднішньому уроці? (Відповіді учнів.)

2. Спільна молитва за вміння прощати і вибачати.

Урок 4

Тема. Виявляємо милосердя.

Мета. Ознайомити учнів із тілесними та духовними ділами милосердя. Розвивати бажання творити добро для інших.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва за вміння побачити і зрозуміти потребуєчих.

3. Повідомлення теми і мети уроку.

Сьогодні ми дізнаємося про добрі діла, які потрібно чинити потребуєчим задля вічного життя з Богом.

II. Основна частина.

1. Робота над біблійним віршем (*Читанка, с. 12*).

а) Читання вірша «мовчки».

б) Аналіз прочитаного.

— Що у вірші слід розуміти під зойком убогого? (*Прохання допомогти.*)

2. Розповідь учителя про заповіді блаженств.

Ісус Христос, закликаючи нас у вічне царство Боже, вказує шляхи до нього через виконання Його заповідей, що називаються заповідями блаженств. За виконання цих заповідей Він обіцяє, як Цар Неба і землі, вічне блаженство у майбутньому вічному житті. Однією з Його заповідей є заповідь, що стосується милосердя.

Ісус Христос каже: «Блаженні милостиві, бо вони помилувані будуть».

Милостиві або милосердні — це ті люди, котрі співчують іншим, усім серцем жаліють людей, які потрапили у біду або нещастя, і намагаються їм допомогти добрими ділами.

Діла милості бувають матеріальними (тілесними) і духовними.

Діла милості матеріальні (тілесні):

1. Голодного нагодувати.

2. Спраглого напоїти.

3. Голого, або того, хто має потребу в одязі, — одягти.

4. Ув'язненого відвідати.

5. Хворого відвідати і посприяти його одужанню або християнському приготуванню до смерті.

6. Мандрівника прийняти у дім і надати йому відпочинок.

7. Ховати померлих бідняків.

Діла милості духовні:

1. Словом, і ділом, і прикладом навернути грішника на правильну путь (*Див.: Як. 5, 20*).

2. Невідаючого (того, хто не знає) навчити істини й добра.

3. Подати ближньому добру і своєчасну пораду у скрутні й небезпеці.

4. Утішити сумного.

5. Не відповідати злом на зло.

6. Від усього серця прощати образи.

7. Молитися за всіх Богу.

Милостивим Господь обіцяє в нагороду те, що вони самі будуть помилувані; тобто на майбутньому суді Христовому до

них буде виявлена особлива ласка праведного Судді; вони будуть визволені від вічного осудження за свої гріхи, подібно до того, як вони виявляли милосердя до інших на землі. (Див.: Мф. 25, 31–46).

3. Робота над завданням №1 у зошиті (с. 10).

(Діти згруповують діла милосердя на тілесні і духовні.)

4. Робота над оповіданням «Турбота про вдів та сиріт» (Читанка, с. 12-13).

а) Читання оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Про кого розповідається в оповіданні? *(Відповіді учнів.)*

— Що просила вдова у наймача, у якого вона з дітьми знімала помешкання? *(Зачекати з платнею.)*

— Чи змилосердився чоловік над вдовою? *(Відповіді учнів.)*

— Що відчув чоловік після того, як закрив своє вухо від зойку убогого? *(Докори сумління.)*

— Чи усунув господар «черствість» свого серця? *(Відповіді учнів.)*

— Як почував себе чоловік після цього? *(Відповіді учнів.)*

— Що було би з ним, якби він не виправив ситуацію? *(Відповіді учнів.)*

5. Розповідь учителя про Страшний суд.

При кінці світу знову прийде Господь наш Ісус Христос у великій славі і всі ангели з Ним. І зберуться перед Ним всі люди, а Христос буде їх судити.

І відлучить добрих від злих; добрих поставить праворуч, а злих — ліворуч.

І скаже до тих, що будуть праворуч Нього: «Прийдіть, благословенні Отця Мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від сотворення світу. Бо Я голодував, і ви дали Мені їсти; мав спрагу, і ви Мене напоїли; чужинцем був, і ви Мене прийняли; нагий, і ви Мене одягли; хворий, і ви навідалися до Мене; у тюрмі був, і ви прийшли до Мене». Тоді озвуться праведні до Ісуса: «Господи, коли ми бачили Тебе голодним, і нагодували, спрагненим, і напоїли? Коли ми бачили Тебе чужинцем, і прийняли, або нагим, і одягнули? Коли ми бачили Тебе недужим чи в тюрмі, й прийшли до Тебе?» А Ісус Христос відповість їм: «Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з Моїх братів найменших, — ви Мені зробили».

А до тих, що будуть ліворуч, Христос Господь скаже: «Ідіть від

Мене геть, прокляті, в огонь вічний, приготований дияволіві й ангелам його; бо Я голодував, і ви не дали Мені їсти; мав спрагу, і ви Мене не напоїли; був чужинцем, і ви Мене не прийняли; нагим, і ви Мене не одягнули; недужим і в тюрмі, і не навідалися до Мене». Тоді скажуть грішники: «Господи, коли ми бачили Тебе голодним або спраглим, чужинцем або нагим, недужим або в тюрмі і Тобі не послужили?» А Спаситель відповість їм: «Істинно кажу вам: те, чого ви не зробили одному з Моїх братів найменших, — Мені також ви того не зробили».

І підуть грішники на вічну муку, а праведні — у вічне життя.

6. Робота над віршем «Страшний суд» (*Читанка, с. 14*).

а) Читання вірша мовчки.

б) Пояснення змісту прочитаного.

7. Робота над завданням №2 у зошиті (*с. 11*).

(*Учні розфарбовують малюнок «Страшний суд».*)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

— Що чекає кожну людину після другого приходу Ісуса Христа? (*Страшний суд.*)

2. Спільна молитва *за вміння сприймати Божу мудрість.*

Урок 5

Тема. Ділимося радістю з ближніми.

Мета. Допомогти учням усвідомити, що подарована радість зближує людей. Розвивати бажання ділитися радістю з ближніми.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва (*подяка Богові за радість життя на створеній Ним землі*).

3. Повторення вивченого матеріалу.

— Пригадайте тему попереднього уроку. (*Відповіді учнів.*)

— Розкажіть, чи вдалося вам виявити милосердя кому-небудь протягом минулого тижня. (*Відповіді учнів.*)

4. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про те, як можна прикрасити життя людей, до яких ми не є байдужими.

II. Основна частина.

1. Розповідь учителя.

Коли Бог створив світ у всій його величі, красі й розмаїтті, Він створив також і перших розумних істот – людей – Адама і Єву. Людей Бог наділив розумом і дав їм свободу вибору, тобто дав кожній людині право самій самостійно вирішувати, як себе вести, як учинити, що говорити, як співіснувати у суспільстві. Але люди почали грішити: ворогувати один з одним, знищувати один одного, руйнувати природу, світ, який Бог дав людям для збереження, а не для нищення. Адже цивілізації, які спрямовують свій розум на руйнацію довкілля, рано чи пізно зникають.

Бог любить усіх людей. Він не раз через пророків радив людям, як жити в цьому світі, щоб не було зла. Проте люди цього не розуміли, і плотські, матеріальні зачатки у людей продовжували перевершувати духовні, що й спонукало до гріховності на кожному кроці. Себто люди виявилися нездатними жити так, як цього хоче Бог.

Тоді Бог сам прийшов на землю, щоб жити серед людей, урятувати їх від гріхів і дати їм життя вічне у царстві Божому. І Спаситель Господь Бог наш Ісус Христос прийшов на землю, щоб спрямувати людей на правильне, справедливе, праведне життя за Божими заповідями. Ісус Христос навчав про рівність людей, проповідував любов і царство Боже для тих, хто своєю богоугодною, бездоганною поведінкою, діяннями та помислами заслужить цього. Ісус Христос проповідував людям Євангеліє – радісну звістку. Євангеліє – це блага вістка про те, як людина знову може повернутися до Бога, прийняти Його всім своїм серцем і знайти своє вічне щастя, зберегти природу і нашу неосяжну й красиву планету.

2. Робота над біблійним віршем (*Читанка. с. 15*).

- а) Читання вірша хором.
- б) Аналіз прослуханого.

Врятуватися ми можемо лише тоді, коли будемо мати любов – любов до Бога і ближніх. Головною ознакою справжнього християнина є любов.

3. Робота над завданням №1 у зошиті (*с. 12*).

(Учні розшифровують і записують біблійний вислів: «Люби свого ближнього, як самого себе!» (Мр. 12, 31).)

4. Слухання та обговорення притчі Поля Дж. Вортонна «Поділіться радісною новиною».

В одній старовинній притчі розповідається про те, як четверо мужчин продиралися крізь лісові хащі. Раптом на своєму шляху вони побачили височенний мур. Їм стало цікаво, що ж там за муром. Недовго роздумуючи, спорудили високу драбину. Перший із них виліз на верхній край муру, захоплено вигукнув і зник за ним. Другий та третій мужчини зробили те саме. І тільки четвертий, опинившись на верхівці муру, став із захопленням розглядати те, що побачив: прекрасні зелені поля, плодоносні дерева, чисті джерела і ріки, повні риби, силу-силенну звірів і птахів у лісах, тварин, що мирно паслися на галявинах. Хотів зробити так само, як і його товариші. Але пригадав свою рідню, сусідів, знайомих. Тому він зліз із драбини, щоби повідомити їх про своє відкриття і поділитися цією радісною новиною.

5. Робота над оповіданням зі зб. «Таємниця твоєї душі» В. Семчука «Коло радості» (*Читанка, с. 15-16*).

а) Читання оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Назвіть героїв оповідання. (*Відповіді учнів.*)

— Що об'єднувало їх усіх? (*Любов.*)

— Яким чином вони виявляли любов один до одного? (*Відповіді учнів.*)

— Знайдіть в оповіданні пояснення слова «любов» та зачитайте його.

6. Робота над завданням №2 у зошиті (*с. 12*).

7. Робота над завданням №3 у зошиті (*с. 13*).

(*Учні розфарбовують ілюстрацію до оповідання «Коло радості».*)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

— Що є головною ознакою справжнього християнина? (*Любов.*)

2. Спільна молитва за щирю любов між людьми.

Урок 6

Тема. Творимо добро.

Мета. Допомогти учням усвідомити значимість милостині, що виходить від душі. Розвивати бажання творити добро, не чекаючи за це винагороди.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва з наміренням, *вказаним учителем.*

3. Повторення вивченого матеріалу.

— Чи вдалося вам потішити своїх близьких протягом минулого тижня? *(Відповіді учнів.)*

— Чим ви потішили їх? *(Відповіді учнів.)*

4. Повідомлення теми і мети уроку.

Сьогодні ми поговоримо про значимість милостині, яку творять задля любові до Бога та ближнього.

II. Основна частина.

1. Робота над завданням №1 у зошиті *(с. 14).*

(Учні працюють із деформованим текстом Поля Дж. Вортон «Черствість».)

— Розкрийте головну думку тексту. *(Виконання Божого слова.)*

2. Робота над біблійним віршем *(Читанка, с. 17).*

а) Читання вірша хором.

б) Розповідь учителя.

Про милостиню

Ісус Христос навчає, що ми завжди повинні робити добрі справи, причому кожна добру справу ми повинні робити не для хизування перед людьми, не для показу іншим, які ми добрі, не заради людської нагороди, а задля любові до Бога і до ближнього свого. Ісус Христос особливо застерігає: «Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб люди бачили вас; інакше не буде вам нагороди від Отця нашого Небесного. Отже, коли ви даєте милостиню, не сурміть, не розголошуйте поперед себе так, як це роблять лицеміри (облудники та лукаві, котрі тільки вдають, що вони добрі) в синагогах і на вулицях, щоб їх хвалили люди. Якщо ж ви даєте милостиню, то хай ваша ліва

рука не знає того, що робить права. Не хваліться самі перед собою, що ви вчинили добро — дали милостиню; забудьте про це. Хай ваша милостиня буде таємною. А Отець ваш Небесний бачить і знає всі ваші таємниці, Господь знає все, що в душі вашій коїться і задля чого ви даєте цю милостиню — чи від душі, чи від жалості, чи від співчуття до ближнього, чи задля помпезності й хизування собою. За будь-яких умов Господь Бог віддасть вам те, що ви даєте: якщо не тепер, то на останньому суді Своїм» (*Мт. 6, 1–4*). Не давайте милостиню так, як давали її фарисеї. Вони зі своєї благочинності влаштували ледь не театральний показ, сповіщали про милостиню на вулицях і в синагогах, щоб показати, які вони «праведні». Фарисеї помилялися, бо вони розраховували на подвійну нагороду: і від людей, і від Бога.

3. Робота над оповіданням «Марічка» зі зб. В. Семчука «Таємниця твоєї душі» (*Читанка, с. 17–19*).

а) Читанням оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Про кого розповідається в оповіданні? (*Про Марічку.*)

— Що у тексті сказано про серце Марічки? (*Відповіді учнів.*)

— Чому Марічка віддала всі свої гроші незнайомій жінці? (*Через любов.*)

— Що дізналася дівчинка про незнайомку? (*Відповіді учнів.*)

— Як ви думаєте, хто радів разом із бідними дітьми у момент непередбаченого для них свята?

(*Ісус Христос та Марійчина душа.*)

— На кого чекали діти у Різдвяну ніч? (*На ангела.*)

— Хто виконав роль ангела у цю святу ніч?

(*Милосердна Марійка.*)

— Чи доводилося вам відчувати коли-небудь таку радість, яку відчула Марійка? (*Відповіді учнів.*)

4. Робота над завданням № 3 у зошиті (с. 15).

(*Учні складають порівняльну характеристику Марічки — героїні оповідання «Марічка» — та насмішкуватих хлопчиків із притчі Поля Дж. Вортон «Черствість».*)

Очі — ласкаві, злі

Серце — чуйне, черстве

Руки — щедри, скупі

Посмішка — щира, лукава

Душа — спокійна, тривожна.)

5. Робота над віршем «Небесний вогник» (*Читанка, с. 19*).

а) Читання вірша учнями «ланцюжком».

6. Робота над завданням № 2 у зошиті (*с. 14*).

(Учні записують, яку добру справу вони можуть зробити, щоб не погас вогник їхнього серця.)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

— Що вам найбільше сподобалося на уроці? (*Відповіді учнів*)

— Спільна молитва *за милосердя у світі*.

Уроки 7–9

Тема. Вчимося щедрості. Співчуваємо ближньому. Узагальнення до теми «Уроки доброти».

Мета. Допомогти учням усвідомити різницю між матеріальними та духовними благами. Виховувати щедрість та милосердя.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва.

3. Повторення вивченого матеріалу.

— Що вам запам'яталося з минулого уроку? (*Відповіді учнів.*)

4. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про значимість духовних благ у порівнянні з матеріальними.

II. Основна частина.

1. Робота над біблійним віршем (*Читанка, с. 20*).

а) Читання вірша хором.

б) Пояснення змісту прочитаного.

— Що означають слова «здобути весь світ»?

(Здобути матеріальні блага.)

— У якому випадку, маючи матеріальні достатки, людина може занепасти свою душу?

(Якщо вона стає черствою до чужого горя і не творить справ милосердя.)

в) Слухання притчі «Про нерозумного багача».

В одного багача гарно вродила нива, але він не мав куди скласти цей урожай. Тоді у багача промайнула ось яка думка: зруйнувати, розвалити свої клуні та збудувати більші, просторніші й туди скласти весь свій багатий урожай. Реалізувавши свій задум, багач вирішив сказати своїй душі, яка вона багата, і нехай більше нічого не робить, а лише відпочиває, їсть, п'є та веселиться. Бог почув це, напроорокував багачеві: «Нерозумний, — цієї ночі від тебе зажадають душу, й кому залишиться все те, що ти приготував, збудував, наскладав?»

Так буває з тими, хто правдами і неправдами збирають для себе речі, накопичують гроші, скуповують нерухомість, коштовності, а не багатіють у Бога, себто не багатіють духовно, і залишаються бездушними. «Отож, глядіть, остерігайтесь всякої зажерливості, бо життя людини не залежить від достатку, від великого його маєтку» (Лк. 12, 15–21).

Ця притча засвідчує про існування гріха жадібності, або зажерливості. Ісус застерігає всіх нас від цього гріха й нагадує, що щасливе життя людини не залежить від її матеріального багатства, маєтку та великої кількості грошей. Це підтверджує притча про багача, котрий розбагатів і гадав, що тепер його чекає легке життя, бо у нього є всього не тільки у достатку, але й у надлишку.

Бог, відповідаючи на його мріяння, назвав цього багача божевільним, бо багач не знав, що до його смерті залишилися не дні, а години. В цю ніч душу його заберуть, він помре, а багатство його залишиться комусь іншому.

Навіть якщо хтось гадає, що багатство залишиться його дітям, онукам, нащадкам багатьох поколінь, то він помиляється. Така доля може чекати кожного його нащадка. Кожна людина може у будь-яку мить скінчити своє життя. Ніхто не знає, коли він помре і якою смертю. Лежачи, ніхто не знає, чи прокинеться. Йдучи на роботу чи кудись із дому, ніхто не знає, чи повернеться. Так буває з тими, хто не в Бога багатіє. До того ж, все накопичене багатство у будь-яку хвилину може згоріти, затонути, провалитися під землю і не дістатися нікому.

Отож, будьте розумними!

3. Робота над завданням №1 у зошиті (с.16).

(Учні розшифровують та записують біблійний вислів: «Корінь усього лихого — то грошолобство».)

Грошоловство породжує ненависть, злочинність, заздрість, ворожнечу, жорстокосердя і навіть убивство.

4. Робота над завданням №3 у зошиті (с. 18).

(Учні роз'єднують слова, записують вислів: «Як ті, що мають на ногах кайдани, не можуть вільно ходити, так і ті, що збирають гроші, не спроможні зійти на небо». Св. Й. Лівтвичник.)

5. Робота над 1-ю та 2-ю частинами оповідання «Невидимий гість» зі зб. В. Семчука «Таємниця твоєї душі» (Читанка, с. 20–24).

а) Читання оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Назвіть героїв оповідання. *(Відповіді учнів.)*

— Що сказано у тексті про Федора? *(Відповіді учнів.)*

— Які розповіді батька хлопчик любив найбільше? *(Про Ісуса Христа.)*

— Що бажав зробити хлопчик для Ісуса? *(Пустити Його у свою хату.)*

— Про що мріяв Федір після розмови з батьком? *(Мріяв, щоб Ісус прийшов до них.)*

— Чий слова почув хлопчик уві сні? *(Слова Господа.)*

— Прочитай слова Ісуса, написані виділенням шрифтом. *(Відповіді учнів.)*

в) Читання 2-ї частини оповідання мовчки.

г) Аналіз прочитаного.

— Звідки Федір виглядав Христа? *(Відповіді учнів.)*

— Кого побачив герой оповідання у вікні, виглядаючи Ісуса? *(Бідного хлопчика.)*

— Що запропонував Федір батькові? *(Відповіді учнів.)*

— Як повелися господарі з гостем? *(Відповіді учнів.)*

— Що розповів про себе хлопчик? *(Відповіді учнів.)*

— Що подарував Федір гостеві? *(Свої чоботи.)*

— Чому хвилювався милосердний хлопчик, віддаючи чоботи по-требуючому? *(Відповіді учнів.)*

— Як ви думаєте, чи варто йому хвилюватися за це? *(Відповіді учнів.)*

6. Робота над завданням №2, №4 у зошиті (с. 17-18).

(Розфарбовування ілюстрації до оповідання «Невидимий гість» зі зб. В. Семчука «Таємниця твоєї душі». Учні пишуть про свої наміри виявити щедрість кому-небудь зі знайомих.)

7. Слухання притчі Бруно Ферреро «Трохи срібла»

— Учителю, що ви думаєте про гроші? — спитав один юнак свого учителя рабина.

— Дивись у вікно, — сказав учитель. — Що бачиш?

— Бачу жінку з дитиною, двоє коней, що тягнуть віз, і чоловіка, котрий іде на базар.

— Добре. Тепер дивись у дзеркало. Що бачиш?

— Що ж хочете, щоб я бачив?! Зрозуміло, себе!

— Тепер поміркуй: вікно — зі скла, дзеркало також зі скла. Вистачає тонесенького шару срібла на склі — й людина бачить тільки себе.

8. Робота над 3-ю та 4-ю частинами оповідання «Невидимий гість» зі зб. В. Семчука «Таємниця твоєї душі» (*Читанка, с. 24-26*).

а) Читання 3-ї частини оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Кого побачив Федір у вікні, виглядаючи Ісуса? (*Старого бідняка.*)

— Що запропонував хлопчик батькові, побачивши нещасного? (*Запросити його в хату.*)

— Як відреагував батько на пропозицію сина? (*Відповіді учнів.*)

— Як прийняли гостя господарі? (*Відповіді учнів.*)

— Що відчув Федя, коли старенький подякував їм за гостину і вийшов на вулицю? (*Радість і тепло на серці.*)

в) Читання 4-ї частини оповідання мовчки.

г) Аналіз прочитаного.

— Що зробив хлопчик, щоб Ісус не проминув їхньої хати? (*Поставив на вікно запалену свічку.*)

— Хто попросився до них у цей момент? (*Відповіді учнів.*)

— Чи задовільнив і на цей раз батько потреби потребуючих? (*Відповіді учнів.*)

— Прочитайте виділені речення та поясніть їх. (*Відповіді учнів.*)

9. Робота над завданням №5 у зошиті (*с. 18*).

(*Учні записують добрі справи, вчинені героєм оповідання «Невидимий гість».*)

1) *Прийняв бідного хлопчика і віддав йому чоботи.*

2) *Обігрів і нагодував старого бідняка.*

3) *Дав притулок для жінки з дитиною.*

10. Робота над біблійним віршем (*Читанка, с. 27*).

11. Робота над притчею Бруно Ферреро «Добре діло».

а) Читання притчі мовчки.

б) Аналіз прочитаного.

— Яке питання найбільше цікавило короля? *(Відповіді учнів.)*

— Чому мудреці не могли дати конкретної відповіді? *(Відповіді учнів.)*

— Чого бракувало королеві, який заблукав у лісі? *(Води.)*

— Чи бракувало йому води, коли він знаходився у своєму королівстві? *(Відповіді учнів.)*

— Хто втамував спрагу короля? *(Монах-подвижник, що самотньо жив у лісі.)*

— Що для короля було найціннішим на той час? *(Вода)*

— А коли найкраща пора подати йому кухлик води? *(Тоді, коли спраглий дуже довго шукає воду.)*

— Чого вчить вас ця притча? *(Відповіді учнів.)*

12. Робота над завданням №1 у зошиті *(с. 19).*

13. Робота над завданням №2 у зошиті *(с. 20).*

(Учні складають і записують біблійний вислів: «Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити» (Пр. 3, 27). Пояснення змісту вислову.)

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

2. Спільна молитва *за вміння співчувати ближньому.*

Урок 10

Тема. Навчаємося бути справедливими.

Мета. Допомогти учням усвідомити, що таке християнська справедливість. Спонукаати до справедливих стосунків з ровесниками.

I. Вступна частина.

1. Християнське привітання.

2. Спільна молитва *з наміренням, вказаним учителем.*

3. Повторення вивченого матеріалу.

— Що означає співчувати ближньому? *(Відповіді учнів.)*

4. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про християнську справедливість, вільну від будь-якого обману.

II. Основна частина.

1. Розповідь учителя.

Ісус Христос зі Своїми учнями пішов містами і селами єврейської землі. Він проповідував людям Євангеліє, або радісну, благу вістку про те, що Він є обіцяний людям Спаситель. Він прийшов на землю, щоб урятувати людей від влади диявола, гріха і вічної смерті, щоб дати людям вічне спасіння – Царство Боже.

Вчення про Царство Боже Ісус часто проповідував у притчах, на прикладах із повсякденного життя, в образах і порівняннях, щоб людям було зрозуміліше.

Суть розповідей Ісуса в тому, що видимий і невидимий світи створені Богом, вони єдині та схожі. Тому видимий світ говорить нам про закони невидимого, небесного світу. Від того, як ми проведемо наше земне життя, залежатиме наше життя у світі невидимому – у Царстві Небесному чи у пеклі.

Щоб люди повірили, що Ісус справді обіцяний Спаситель і Син Божий, Ісус Христос творив багато див, себто незвичайних подій, котрі земна людина не може зробити, бо для цих див потрібна Божественна сила. Багато євреїв повірили в Ісуса і натовпами ходили за Ним, щоб слухати Його Божественне вчення.

Інші, особливо вожді єврейського народу, фарисеї, священники, маючи злі серця та намагаючись владарювати на землі, керувати людьми, не хотіли прийняти істинного вчення Ісуса Христа і повірити, що Він – Спаситель. Вони стали ворогами Ісуса.

2. Робота над завданням №1 у зошиті (с. 21).

(Учні складають речення з поданих слів та записують його: «Справедлива людина завжди дотримується правди».)

3. Робота над Біблійним віршем (Читанка, с. 28).

а) Читання вірша хором.

б) Пояснення змісту вірша.

«Блаженні вигнані за праведну, бо їхнє Царство Небесне» (Мт. 5. 10).

Гонимі за праведність – це такі люди, котрі люблять жити по справедливості, за законами Божими і дотримуватися десяти заповідей Божих, що через цю праведність вони терплять і переносять усілякі гоніння, злидні, біди, знущання, приниження. Але, незважаючи на їхній статус, ці люди нічим не зраджують праведності й продовжують жити так, як заповів Господь. За це праведні здобудуть Царство Небесне.

4. Робота над оповіданням «Мудрий правитель» (зі зб. В. Семчука «Таємниця твоєї душі», Читанка, с. 28-29).

а) Читання оповідання вчителем.

б) Аналіз прослуханого.

— Яку мету поставив перед собою мудрий правитель? (Знайти правдивого наближеного.)

— Яким способом правитель досягнув бажаного результату? (Відповіді учнів.)

— За що був нагороджений п'ятий чоловік із покликаних? (За справедливість.)

5. Робота над завданням №2 у зошиті (с. 21).

(Учні розшифровують та записують вислів із Біблії: «Стережіться розцини фарисейської, що є лицемірство!» (Лк. 12, 1).

Фарисеї — члени однієї з найбільш важливих релігійних груп, що існували в часи Ісуса. Фарисеї були відомі тим, що вони відстоювали беззаперечну покору закону Мойсея.)

6. Робота над текстом Бруно Ферреро «Наше суспільство» (Читанка, с. 29).

а) Читання тексту мовчки.

б) Аналіз прочитаного.

— Зачитайте улесливі слова, які ми привикли говорити один одному без любові.

7. Робота над завданням №3 у зошиті (с. 22).

(Учні читають текст, оцінюють пропоновану ситуацію.)

Висновок. Слід остерігатися лицемірства, але й потрібно обережно виявляти правду, щоб вона не образила людину, а служила для її користі.

III. Підсумкова частина.

1. Узагальнення вивченого.

— До чого може призвести справедливість без любові? (Відповіді учнів.)

2. Спільна молитва за вміння виявляти справедливість із любов'ю.